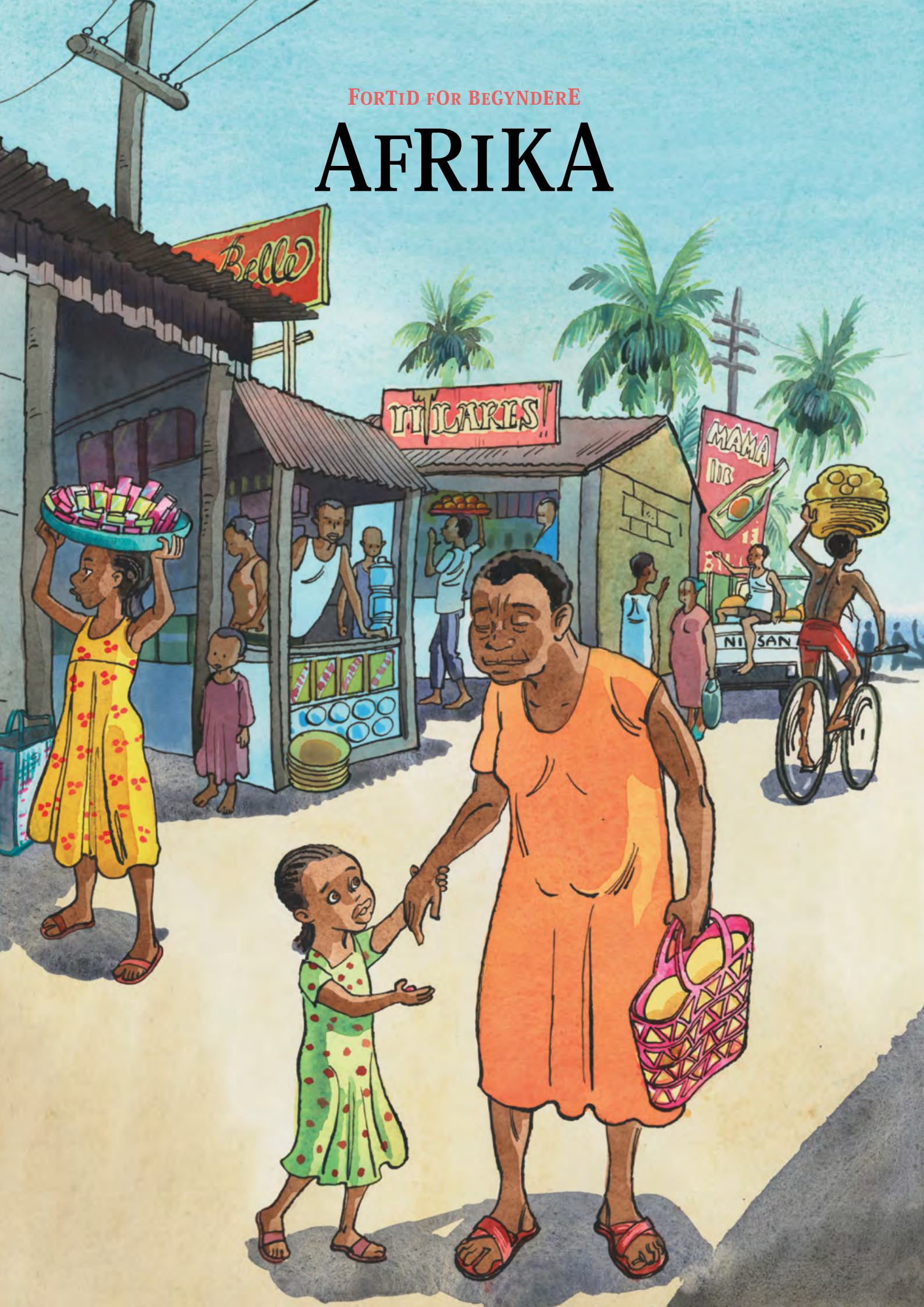

FORTID FOR BEGYNDERE

AFRIKA

INDHOLD

3 · DETTE HÆFTE HANDLER OM BØRN I AFRIKA · 3

3 · NÅR I GÅR I GANG · 3

4 · BESØG PÅ NATIONALMUSEET · 4

7 · FORTID FOR BEGYNDERE · 7

8 · OM DET AFRIKANSKE KONTINENT · 8

9 · KORT OVER AFRIKA · 9

17 · AFRIKA · 17

KENYA

19 · CHUMA – MIT NAVN BETYDER STÅL · 19

23 · AKTIVITETER · 23

GHANA

27 · ANGEL – MIN MOR KALDER MIG ENGEL · 27

32 · AKTIVITETER · 32

SYDAFRIKA

37 · DIXON – ELSKER FODBOLD · 37

41 · AKTIVITETER · 41

MASAI

43 · SAITOTI – MASAIKRIGEREN · 43

50 · AKTIVITETER · 50

•

NATIONALMUSEET © 2013

EN STOR TAK TIL "ERINDRINGSMØNTMIDLERNE" FOR ØKONOMISK
STØTTET TIL PROJEKTET FORTID FOR BEGYNDERE

ISBN 978-87-7602-215-0

TEKST: SOFIE VEDEL BREIDAL OG IDA MARIA RAMSKOV SKIELBOE

REDAKTION: METTE BORITZ

ILLUSTRATIONER: SUSSI BECH

GRAFIK: IZABELA GEISLER

TRYK: ZEUNER GRAFISK AS

DETTE HÆFTE HANDLER OM BØRN I AFRIKA

I materialet kan man møde fire forskellige børn fra forskellige områder i Afrika. Børnenes historier er fiktive, det er nogle, vi har digtet, med henblik på at give danske børn et indblik i, hvor forskellige liv børn i Afrika lever. Alle fire børns historier kunne godt være virkelige, for i Afrika findes der også mange børn, der leger, lærer og drømmer ligesom de fire børn i historierne. I historierne møder vi **Chuma**, der bor i Kenya, **Angel**, der bor i Ghana, **Dixon**, der bor i Sydafrika, og **Saitoti**, der er masai. Historierne er skrevet, så de kan læses op, og til hver historie er der udvalgt forskellige aktiviteter, som kan bruges hjemme i institutionen. Både historier og aktiviteter kan let suppleres med andre materialer og aktiviteter. Den første del af materialet er dog henvendt til de voksne. Dette er en kort introduktion til livet og forholdene i de lande, hvor vores fire fiktive børn hører hjemme.

NÅR I GÅR I GANG...

... er det oplagt at tale med børnene om, hvad Afrika egentlig er for et sted. På den måde kan man forsøge at skitsere for dem, at Afrika er et kontinent, som består af en masse forskellige lande. Det er en verdensdel præget af store forskelle.

Alt afhængig af børnenes alder kan man tale om, hvad det vil sige at være fattig, om hvordan et liv i fattigdom adskiller sig fra det liv, de selv lever, og om hvordan børnene ville hjælpe, hvis de havde en ven, der var fattig. I kan også tale om det faktum, at det ikke er alle, der er fattige i Afrika. Et andet samtaleemne, der er oplagt at tale om, er de mange andre forskelle og ligheder mellem lande i Afrika og Danmark. Det kan være alt fra klima og mad til pligter og leg.

BESØG PÅ NATIONALMUSEET

På Nationalmuseet findes en masse genstande fra hele det afrikanske kontinent, i flere forskellige farver og størrelser. Et udpluk af disse genstande befinder sig i et aflukket rum, hvor der kun er adgang for børn og deres voksne. I dette rum må man gerne røre ved tingene. Her er tingene nemlig særligt udvalgt, med henblik på at børn gennem sanseoplevelser kan blive klogere på Afrika og dets mange fortællinger. Hver en ting i rummet fortæller sin helt egen historie, og når historierne flettes sammen, skabes der en spændende, farverig og til tider brun mosaik over Afrika. Fortællingerne tager udgangspunkt i forskellige personer, oftest børn, og deres liv. Der lyttes og danses til musik fra Østafrika og Vestafrika, og der spilles på nogle af de mange østafrikanske trommer. Børnene klædes ud i forskellige dragter fra forskellige steder i Afrika, hvorefter der spilles afrikanske spil, leges lege fra Afrika, og hvis man er heldig og modig nok, kan man få lov at smage lidt afrikansk mad, præcis som en dreng eller pige fra Kenya ville spise det. Vi leger også legen Kuacha-Kuacha, som bunder i den gamle afrikanske trommetradition. Her får børnene mulighed for at opleve og skabe trommerytmer og melodier. Legen er baseret på at bruge høresansen og være koncentreret om de lyde, trommerne skaber. Som det fremgår af dette materiale, er liv i Afrika lige så forskellige som de mennesker, der lever dem. At Afrika ofte betragtes som en helhed, skyldes ofte europæisk tradition, og det kan derfor være svært at komme ud over diskussioner om savannens dyr og fattigdom. I Nationalmuseets undervisning sætter vi derfor fokus på, at børnene får en oplevelse af de forskellige dele af Afrika, og vi præsenterer børnene for spændende og anderledes liv end dem, de selv lever.

AFRIKANSK MASKE
Foto: NATIONALMUSEET

BØRN LEGER MED AFRIKANSK LEGETØJ
Foto: ELSE MARIE GERT NIELSEN, NATIONALMUSEET

PÅ NATIONALMUSEET KAN BØRN PRØVE FORSKELLIGE AFRIKANSKE DRAGTER.

FOTO: ELSE MARIE GERT NIELSEN, NATIONALMUSEET

FORTID FOR BEGYNDERE

Undervisningstilbuddet om Afrika er en del af Nationalmuseets nye projekt "Fortid for begyndere". I de kommende år vil der på Nationalmuseet blive satset på en række særlige pædagogiske tilbud til børnehaver og børnehaveklasser. Dette gøres for at åbne op for museumsverdenen på en ny, sjov og tillokkende måde, særligt for de mindste. På denne måde kan vi bringe Nationalmuseets store samlinger og viden i spil og sætte det i relation til de pædagogiske læreplaner. Undervisningen på Nationalmuseet sigter derfor efter at styrke børnenes sociale kompetencer, deres sproglige udvikling, og i særdeleshed efter at give dem en sanselig og lærerig oplevelse i mødet med museets genstande, udstillinger og fortællinger. På den måde vil børnene få mulighed for, i øjenhøjde, at stifte bekendtskab med kultur og historie, både i Danmark og andre lande. I undervisningen er det tilladt at røre, høre og agere. På denne måde vil undervisningen bliver gjort både tilgængelig og vedkommende for begyndere.

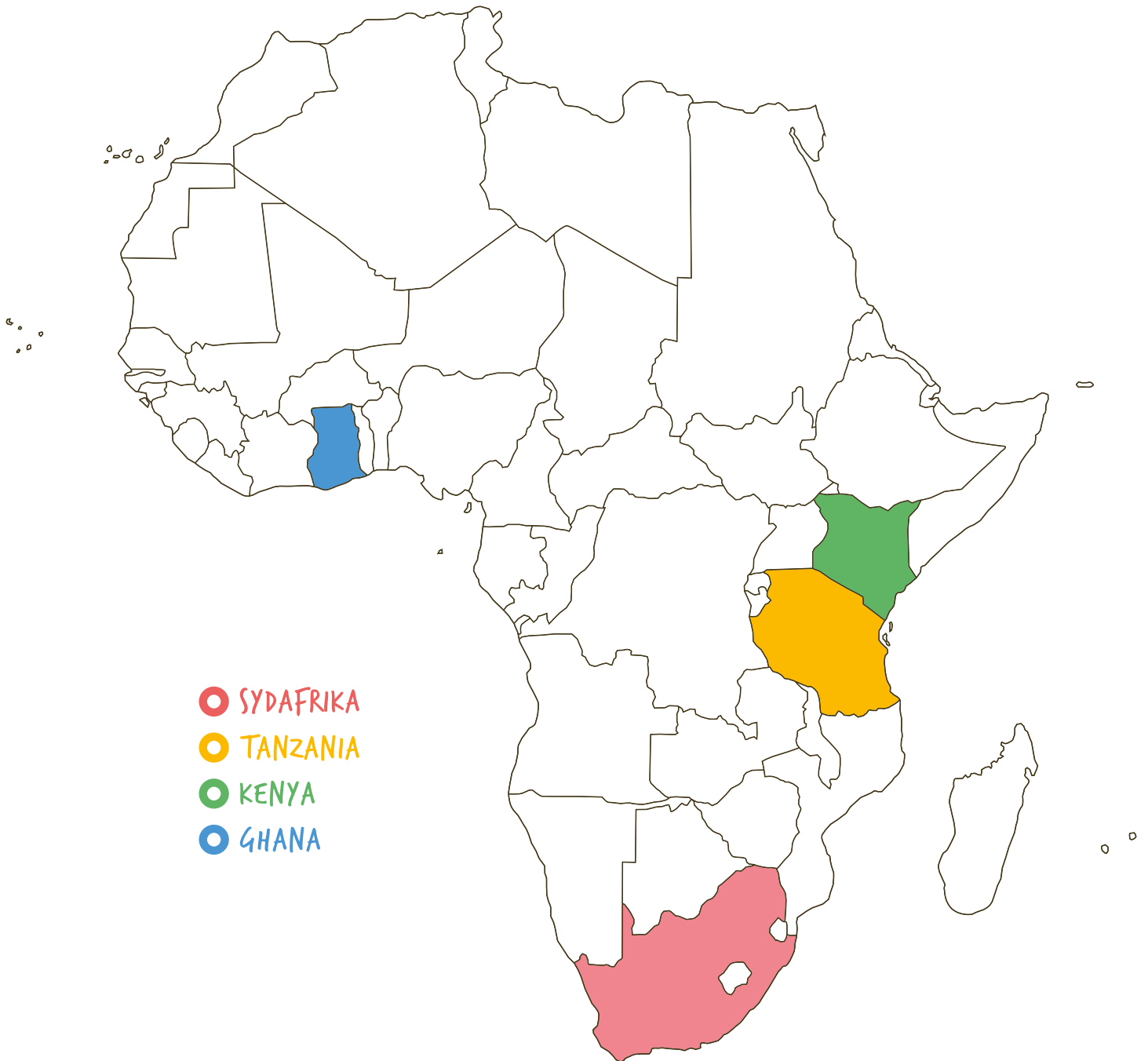

OM DET AFRIKANSKE KONTINENT

Afrika er en verdensdel. Det er samtidig jordens næststørste kontinent, som på nuværende tidspunkt er delt op i 54 selvstændige lande. I 2005 boede der omkring 840 mio. mennesker på det afrikanske kontinent. I dag nærmer tallet sig 1 mia.

Afrika er et kontinent præget af store forskelle, både geografiske, befolkningsmæssige og økonomiske. På det afrikanske kontinent finder man alt fra kæmpemæssige ørkener og vide savannelandskaber til frodig regnskov. Den store variation i landskab og klima skaber grundlag for et rigt dyreliv præget af lige så stor diversitet som resten af kontinentet. På de sydafrikanske kyster vandrer pingviner rundt blandt nysgerrige badegæster, og i Saharas varme sand bærer kameler alt fra turister til handelsvarer. Det store og anderledes dyreliv har længe været tiltrækningskraft for mange mennesker fra blandt andet Europa og USA. Især i de østafrikanske lande er det billeder fra de store savanneområder, mange i vid udtrækning forbinder med områderne. Flere steder i det østlige og sydlige Afrika er netop naturen en vigtig kilde til landenes overlevelse. Den turisme, der tiltrækkes, skaber arbejde til mange mennesker, og turisterne bliver derfor en vigtig indtjeningskilde.

I Afrika er der omkring 3000 forskellige etniske grupper og folkeslag. Hver gruppe har sine egne kulturelle særtræk, men langt fra alle har deres eget land eller område, som de alene kan bestemme over. På det afrikanske kontinent bliver der talt mange forskellige sprog. Hvor mange vides ikke præcist, da det kan være svært at afgøre, hvornår noget kan betegnes som et egentligt sprog eller blot en dialekt. Man regner dog med, at der tales ca. 1800 forskellige sprog på kontinentet. Det betyder, at man i nogle afrikanske lande kan have mange forskellige sprog. Det gælder bl.a. et land som Ghana, hvor der inden for landets grænser tales ca. 50 forskellige sprog. Befolkningens fælles sprog og landets officielle sprog er engelsk. Europæiske kolonimagters indflydelse har betydet, at store europæiske sprog som engelsk, fransk, portugisisk og tysk er sprog, der tales, og mange steder også bruges som landenes officielle sprog.

- SYDAFRIKA
- TANZANIA
- KENYA
- GHANA

Sådan som det afrikanske kontinent ser ud i dag, er i høj grad præget af dets historie. Skillen man kontinentet ad ved Sahara i nord, har Nordafrika historisk set haft flere forbindelser til landene i Middelhavsområdet, end de har haft til det øvrige afrikanske kontinent. Derfor taler man nogle gange om Nordafrika og "resten af Afrika". Den mest markante forskel på de to er, at størstedelen af landenes befolkning i Nordafrika er muslimer, der lever deres liv efter Koranens lære, mens landene syd for Sahara overordnet er kristne. Religion betyder rigtig meget i størstedelen af Afrika. Kristendommen er et af de meget tydelige beviser på, hvilken indflydelse den europæiske kolonisering har haft. Det var europæerne og deres intensive missionsarbejde, der var med til at udbrede kristendommen i Afrika. I mange lande går man i kirke op til tre gange om ugen, og ofte flere timer ad gangen. Før europæerne kom, levede størstedelen af befolkningen i mindre kongedømmer og stammesamfund, hvor religion var bundet op på blandt andet spirituel forbindelse til forfædrene, og det kom til udtryk gennem ceremonielle begivenheder, som tog udgangspunkt i livets cyklus. Nogle af disse træk er stadig til stede i de afrikanske samfund i dag, og selvom de fleste er kristne, er der sket en kulturel udveksling, som gør, at den afrikanske kristendom er helt sin egen.

Koloniseringen har også gjort, at der selv inden for landegrænserne er stor forskel på folk. Da europæerne trak deres linjer på kortet, gjorde de det uden at tage hensyn til de mange forskellige kongedømmer, så flere samfund blev splittet op. På grund af de store forskelle mellem mennesker og kulturer, både internt og eksternt, i de afrikanske lande har kontinentet siden afkoloniseringen i 1950'erne og 60'erne været præget af borgerkrige, politiske stridigheder og fattigdom. Der er samtidig mange lande i Afrika, der efter afkoloniseringen virkelig kæmper med at finde fælles grundlag for at leve sammen, selvom de ofte taler flere forskellige sprog og nogle steder har forskellige religioner. I mange af disse lande er kampen for uafhængighed blevet en stærk sammenholdskraft.

I vores del af verden har der gennem de seneste årtier været fokus på at hjælpe Afrika ud af kriserne og på at støtte afrikanerne på flere forskellige måder. Det anderledes klima har ofte skabt lange tørkeperioder, især i Østafrika, som har resulteret i store sultkriser.

ALFABET FRA SKOLE I GHANA
FOTO: IDA SKIELBOE, NATIONALMUSEET

BØRN LEGER MED PUSLESPIL
FOTO: IDA SKIELBOE, NATIONALMUSEET

LILLE SKOLEDRENG

Foto: CHRISTOPHER MICHEL, WWW.FLICKR.COM

SKOLEELEV I MASAI MARA

Foto: CHRISTOPHER MICHEL, WWW.FLICKR.COM

Baba na mama ni wazazi
Sisi ni watoto wazuri

$$+ \square = 10$$

$$+ 11 = 15$$

$$\begin{array}{r} 2 \\ 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 44 \\ + 6 \\ \hline \end{array}$$

Et manglende fokus på uddannelse har gjort det svært for mange afrikanske lande at konkurrere på internationalt plan. Uddannelse er derfor for mange vejen ud af fattigdommen, og de fleste unge mennesker drømmer om at kunne gå i skole og uddanne sig. Fordi uddannelse er så vigtigt, er der også i mange lande et voksende fokus på det, og hver dag kommer flere og flere børn i skole. Folk uden uddannelse, især i fattigere områder, lever ofte af at lave manuelt arbejde eller har små butikker og forretninger, eller en bod på markedet, hvorfra de sælger fødevarer, tøj og andre sager.

I dag regner man med, at 1/3 af afrikanerne bor i byer. Bybefolkningen er vokset stærkt siden 1960'erne og vokser stadig markant, i nogle områder mere end andre. Langvarige tørkeperioder, borgerkrige og fattigdom er blot nogle af de faktorer, som får mange til at søge fra landområderne mod byerne. I landområderne såvel som i byerne er tilværelsen for mange lige fra fødslen opdelt mellem mænd og kvinder. Drengene opdrages typisk til at overtage faderens arbejdsopgaver, som kan være at vogte kvæg eller arbejde med fiskeri. Pigerne hjælper mødrene med typiske kvindeopgaver. De henter vand, samler brænde, laver mad, hjælper til i marken og passer børn. Formålet med historierne i dette materiale er at vise, hvordan livet leves, og hvor forskelligt det leves, i dagens Afrika.

I Afrika defineres middelklassen som folk, der lever for mellem 2 og 20 dollars om dagen, og undersøgelser viser, at en tredjedel af Afrikas befolkning gør det. Men denne definition af middelklassen må man forholde sig kritisk til. Selvom man lever over fattigdomsgrænsen på 2 dollars om dagen og dermed går under betegnelsen "middelklassen", ville de fleste danskere alligevel nok betegne folk, der må leve for 12 kr. om dagen, som fattige. Undersøgelser viser, at denne middelklasse af folk, der lever over fattigdomsgrænsen på 2 dollars og op til 4 dollars om dagen, er voksende. I stedet for at fortælle om Afrika som et opgivet kontinent fortæller de positive tal, at det rent faktisk går den rigtige vej for rigtig mange mennesker, især i Sydafrika.

Historien om Chuma finder sted i slumbyen Kibera, der ligger i Kenyas hovedstad Nairobi. Tilværelsen i Kibera er præget af stor fattigdom, mangel på fremtidsudsigter og en dyb elendighed. Det

er her, nogle af ofrene for tørken og klimaforandringerne blandt Kenyas vandrede hyrdefolk oftest ender, og slumbyen vokser sig af den grund større og større. Chuma er en dreng på 6 år. Hans navn betyder 'stål' på swahili. Selvom livet kan være hårdt for slumbyens beboere, er historien om Chuma et eksempel på, hvordan mennesker kan finde glæder i livet og tilpasse sig, når ingen andre muligheder gives. Chuma har masser af glæder i sit liv. For eksempel elsker Chuma at synge og danse, og han indspiller tit små sange på en gammel ghettoblaster, som han har stående under sin seng. Chuma drømmer om en dag at blive en kendt popstjerne i Østafrika.

I Ghana i Vestafrika finder historien om Angel sted. Angel er en pige på 5 år, som bor sammen med sin familie i byen Cape Coast, der ligger ud til Atlanterhavet. Ghana er et af de sikreste og mest velfungerende lande i Afrika. Man siger ofte om Ghana, at det er et enestående land at besøge, første gang man skal til Afrika. Kriminaliteten er lav, og det ghanesiske folk er kendt for at være glade og imødekommende.

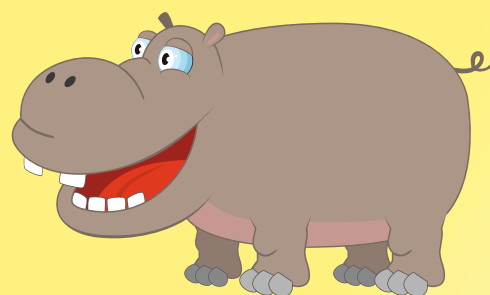
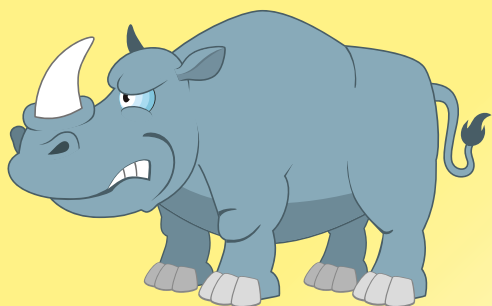
Ikke alle børn er fattige i Afrika. Historien om Dixon er et eksempel på et barn, der lever i den afrikanske middelklasse. Dixon er 5 år og ud af en familie fra den gode ende af den afrikanske middelklasse. Selvom Dixon lever en mere beskyttet tilværelse end de to andre hovedpersoner, Chuma og Angel, har han, gennem sin daglige kontakt med fattigdommen, respekt for den og kender dens konsekvenser for folk.

Drengen Saitoti kommer fra en stamme, der kaldes masaier. Masaier bor i Kenya og Tanzania. Saitoti bor på savannen sammen med sin far, faderens fem koner og alle sine søskende. Her er det normalt, at mændene har flere koner. I historien om Saitoti hører vi om livet på savannen og om Saitotis store drøm om at blive en stor kriger. Livet som masai er anderledes end det liv, for eksempel Angel, Dixon og Chuma lever.

AFRIKA

Når du hører ordet Afrika, hvad tænker du så på? Måske tænker du på varmt vejr eller farlige dyr. Afrika er et kontinent med mange forskellige lande og mange forskellige mennesker. I Afrika er der rigtig mange ting. Der er store, stærke dyr og lange, flotte strande, der er glade, gamle mennesker og smilende børn. Nogle steder i Afrika er der fyldt med friske farver, og andre steder er der gråt og brunt, og lidt støvet. Der er rigtig mange børn i de afrikanske lande, der ligesom børn i Danmark går i skole, leger og drømmer. Noget i deres liv er det samme som jeres, men andre dele af det er helt anderledes. Nogle afrikanske børn skal for eksempel arbejde, selvom de kun er børn. Det skal de for at hjælpe deres familier med at tjene penge. I mange familier er der ikke penge til at give børnene legetøj, så det må de lave selv. De går i skole, ligesom I skal, men skolen er anderledes end i Danmark, og lærerne er strengere. Der er også nogle børn, der ikke går i skole, fordi deres far og mor ikke har penge nok til at betale for skolegangen. De fire børn, som I her skal møde, har én ting til fælles: De har alle fire store drømme og bruger ivrigt deres fantasi for at finde ud af, om de en dag kan gå i opfyldelse.

NÆSEHORN:
AFRIKAS MEST AGGRESSIVE DYR

FLODHEST:
AFRIKAS FARLIGSTE DYR

BØRN FRA KIBERA, ET SLUMKVARTER I NAIROBI, KENYA

FOTO: CHRISSY OLSON, WWW.FLICKR.COM

CHUMA MIT NAVN BETYDER STÅL KENYA

I Afrika ligger der et land, der hedder Kenya. Kenya ligger på Afrikas østside.

Prøv, om I kan finde Kenya på kortet på side 9.

I Kenya bor en dreng, der bliver kaldt Chuma. Han er 6 år. Chuma betyder stål. Han fik sit navn, da han var mindre, fordi hans mor syntes, han var modig. Grunden til navnet opstod, en gang Chuma hjalp sin storesøster Stella, der blev drillet af nogle andre børn.

Chuma bor i et særligt område i en stor by. Det kvarter, Chuma bor i, er det største område i Afrika. Området hedder Kibera og er det, man kalder et slumkvarter. Et slumkvarter er et område, hvor der bor mange fattige mennesker. Ofte bor de meget tæt i små og dårlige huse, hvor der hverken er vandhaner eller toiletter. Husene ligger helt tæt og er bygget af blik, pap, stof og træplader. Livet i slumkvarteret er helt anderledes end det, vi kender herhjemme i Danmark. For eksempel ligger der skrald overalt i gaderne. Ud over skraldet i gaderne ser man også mange beskidte geder, som går rundt og leder efter mad.

Chuma bor i et lille hus med Stella og deres mor. Chuma har aldrig kendt sin far. Huset, de bor i, har kun ét rum. Det rum er både familiens stue, køkken og soveværelse. Der er to senge. Chumas mor sover i den ene, mens Stella og Chuma sover i den anden. Toilettet ligger et lille stykke væk fra deres hus. Så når man skal tisse, skal man skynde sig, for ikke at tisse i bukserne.

Ved siden af toilettet står der en kæmpestor plastiktønde med en vandhane på. Nede i tønden er der regnvand. Det er fra, når det har regnet. Når Chumas mor og søster skal vaske tøj, bruger de regnvandet fra plastiktønden. Chuma vasker også tøj nogle gange. Han får lidt ondt i ryggen og i hænderne, når han står længe bøjet over vaskebaljerne, mens han skurer og skrubber tøjet med sæbe.

Stella hjælper altid sin mor med at lave mad. Hver aften laver de en ret, som hedder ugali. Det er noget, man spiser i Kenya, ligesom vi spiser kartofler og ris i Danmark. Chuma kan godt lide ugali, men han kan bedst lide det, når der er kød til. Men det er sjældent, hans mor har råd til at købe kød. Derfor spiser de næsten altid bønnemos sammen med ugali. Det er meget billigere at købe bønner end kød. Ugali er lavet af majs mel. Når man har kogt det længe, bliver det så tykt og fast, at man kan spise det med hænderne. Nogle gange, når deres mor ikke ser det, former Chuma små figurer ud af ugali'en. En gang lavede han en lille elefant ud af ugali. Han gemte den så længe, at den

til sidst blev helt muggen og begyndte at lugte dårligt. Derfor kastede han den over til en skralde-ged, der slugte den i én mundfuld.

Chumas mor har et arbejde, hvor hun gør rent for nogle rige mennesker inde i byen. Hun tager med bussen tidligt hver morgen. Selvom hun arbejder i mange timer, tjener hun ikke særlig meget. Hun har dog råd til at give Chuma og Stella morgenmad og aftensmad hver dag. Chuma drikker te med mælk og sukker om morgenen sammen med et stykke hvidt brød med margarine. En gang da Chumas mor ikke arbejdede særlig meget, fik Chuma og Stella kun te med mælk om morgenen. Chuma kan huske, hvor svært det nogle gange var at koncentrere sig ovre i skolen, når han ikke havde fået morgenmad. Så tænkte han kun på, hvor sulten han var, og glemte helt at høre efter, hvad læreren sagde. Der er mange forældre i Kibera, som ikke har et arbejde. Derfor er der også mange børn i Kibera, som ikke får mad hver dag. Mange af Chumas skolekammerater kommer i skole med tomme maver, fordi deres forældre ikke har råd til morgenmad.

I et slumkvarter som Kibera skal børnene som regel lære at klare sig selv, fra de er meget små. Mange børn skal selv købe ind og lave mad, og det er deres eget ansvar at komme i seng om aftenen og op til tiden om morgenen. Når Chumas mor kommer hjem sent på eftermiddagen, er hun tit træt, og derfor er det vigtigt, at Stella og Chuma hjælper til i huset. Chuma hjælper også med at tjene penge til mad. Siden han var fire år, har han løbet ærinder for kvarterets handlende.

Chuma begyndte i skole, da han var 4 år gammel. Det er lidt ligesom en børnehave-skole, han gik i dengang. I dag går han i en rigtig skole og lærer at skrive, læse og regne. Han er rigtig glad for at gå i skole.

I Kenya går de fleste børn i skole. Her er det ligesom i Danmark gratis at gå i skole. Børnene går i skole fra tidlig morgen til sen aften. Det lyder hårdt, men de børn, der går i skole, er faktisk meget heldige. Selvom det er gratis, er det nemlig ikke alle børn, der får lov til at gå i skole. Nogle børn er nødt til at hjælpe familien med at tjene penge eller at hjælpe til

derhjemme. Men Chuma ved, at det er vigtigt at gå i skole og lære noget. Kan man ikke regne, læse og skrive, kan det nemlig være svært at finde et arbejde, når man bliver stor.

Skolerne i Afrika er meget forskellige fra de skoler, vi kender i Danmark. I Afrika skal man lære alt udenad og kunne sige præcis det, læreren siger. Når lærerinden spørger Chuma om noget, skal han rejse sig op og svare, også selvom han ikke kender svaret. Chuma har lært at opføre sig pænt, når han har time. Han ved nemlig, at hvis han ikke gør det, så bliver lærerinden sur. En gang blev lærerinden så sur, at hun gav ham et slag over fingrene med en bambuspind. Siden da har Chuma altid husket at række hånden op, og han siger kun noget, hvis han får lov af lærerinden. Når lærerinden kommer ind i klasselokalet, ved alle børnene, at de skal stille sig pænt ved siden af deres plads.

Når børnene har frikvarter, så leger de sjove lege. Der er en leg, der hedder Kulisha Tembo. Det betyder Fød en elefant. "Det må være svært at føde en hel elefant", tænker Chuma. Børnene griner, når de leger legen, og derfor tør Chuma godt prøve at være med. De leger også en anden leg. Den hedder Bwana Simba; det betyder Hr. Løve. Det er Chumas yndlingsleg. I legen lærer man at sige, hvad klokken er. Chuma kan ikke klokken endnu, så han råber bare det samme som de ældre børn. I legen er der én, der får lov til at være løve til at starte med. Chuma fik lov til at være løven i går. Han spekulerer på, hvem der mon skal være løve i dag, når de skal lege Bwana Tembo i skolen.

Chuma er meget glad for musik. Især den musik, der hedder bongo flavour. Det er en slags hiphop-musik, hvor sangerne rapper på swahili. Over sengen har han hængt en plakat op af sine store idoler. Det er et billede af to unge mænd, der kalder sig P-Square. Chuma synes, P-Square er rigtig gode! De synger og rapper mest om kærlighed, men Chuma synes alligevel, at de laver rigtig god musik.

Chuma elsker at synge og danse. Han optager tit små sange og melodier på en gammel båndoptager, han en gang fik af sin fætter. Når Chuma bliver stor, vil han gerne være en berømt popstjerne. Ligesom dem, der optræder i Afrikas X-factor.

AKTIVITETER

AFRIKANSK MUSIK

På YouTube kan I finde eksempler på populær afrikansk musik. Søg blandt andet på duoen P-Square, der er Afrikas svar på Nik og Jay.

HVAD VIL DET SIGE AT VÆRE FAN?

Spørg børnene, om de kender nogle kendte mennesker. Hvem kan de godt lide? Er de fan af nogen?

UGALI OPSKRIFT TIL 4 PERSONER

Ingredienser

- 2 dl hvidt majsmelet (kan fås i de fleste udenlandske grønthandlere eller i afrikanske butikker)
- 3-4 dl vand

Varm vandet i en gryde. Når vandet koger, skrues ned til medium varme. Kom majsmelet i lidt ad gangen. Rør hele tiden rundt med en solid træske, mens melet hældes i. Rør godt rundt, indtil melet er helt opløst, og form til en stiv majsbolle (det kræver knofedt!). Lad den stå på kogepladen i et minut, og rør derefter igen. Gentag dette tre til fire gange. Ugalien er færdig, når det lugter lidt af brændt popkorn. Form herefter en rund bolle, og læg den på en tallerken. Serveres med en sammenkogt ret med kidneybønner (og evt. kød eller fisk).

Tip

Det kan være svært at få fat i den hvide majsmelet. Pas på med at bruge gult majsmelet; det smager bittert, når det bliver tilberedt på denne måde.

HVORDAN BOR VI EGENTLIG?

Giv hvert barn to stykker papir. På det ene skal de tegne deres eget hjem, på det andet skal de tegne, hvordan de tror, Chumas hjem ser ud. Hæng tegningerne op, og tal sammen om dem.

HVAD ER EN PLIGT?

Tal med børnene om, hvad en pligt er. Hvilke pligter har Chuma, og hvilke pligter har børnene selv?

DEN MAD, VI SPISER

Tal om livretter. Hvad kan børnene godt lide at spise, hvad har børnene spist til morgenmad?

AT TÆLLE TIL TI PÅ SWAHILI

- 1 = moja
- 2 = mbili
- 3 = tatu
- 4 = nne
- 5 = tanu
- 6 = sita
- 7 = saba
- 8 = nane
- 9 = tisa
- 10 = kumi

Tæl først til 3, dernæst til 4, så til 5 osv.

ROLLESPIL: Den afrikanske skole

Lad børnene sidde sammen to og to (evt. ved borde).

Når læreren kommer ind, rejser alle børnene sig helt stille. Alle børn skal stå på hver side af bordet med hænderne samlet foran sig.

LÆRER: "Hvordan har I det?"

ELEVER: "Godt, fru/hr."

LÆRER: "Værsgo at sætte jer"

ELEVER: sætter sig stille ned

LÆRER: "Hvad dag har vi i dag?"

ELEVER: rækker hånden op

LÆRER: spørger en elev, der ikke har rakt hånden op:

"Hvad dag har vi i dag?"

Den udvalgte elev rejser sig og siger "Jeg ved det ikke, fru/hr."

LÆRER: spørger en elev, der har rakt hånden op

Den udvalgte elev rejser sig og svarer

Tal sammen om forskellen på at gå i skole i Danmark og i Afrika.

LEG: Fød en elefant (Kulisha Tembo)

3 deltagere ad gangen (resten kigger på).

Et barn lægger sig på ryggen. Den, der skal "fødes", lægger sig på tværs af det første barns mave. Det sidste barn lægger sig oven på maven i samme regning som det nederste barn, men med hovedet i det nederste barns fodretning, så det nederste og øverste barn kan holde fast i hinandens ben.

Barnet i midten skal nu forsøge at kæmpe sig ud af midterpositionen. (se tegning)

LEG: Hr. Løve (Bwana Simba)

Børneleg, der minder lidt om Alle mine kyllinger kom hjem.
Mindst 6 deltagere.

Én vælges til at være Bwana Simba (hr. Løve). Resten af børnene er antiloper og fordeler sig på hver side af Savannen (se tegning). Antiloperne er i skoven og vil gerne hjem. Derfor spørger de hele tiden løven, hvad klokken er.

Løven svarer, hvad klokken er, men på et tidspunkt bliver han sulten og prøver derfor at fange en eller flere af antiloperne. Antiloperne kan redde sig selv ved at løbe tværs over savannen til den anden skov (i helle).

De antiloper, der bliver fanget, inden de når over til skoven, bliver spist af løven og genopstår som løver.

Antiloper: "HVAD ER KLOKKEN, HR. LØVE?"

Løve: "Klokken er SYV!"

Antiloper: "HVAD ER KLOKKEN NU, HR. LØVE?"

Løve: "Klokken er OTTE!" (dette gentages med forskellige tal)

Når løven er sulten, svarer han:

Løve: "Klokken er SPISETID!"

Hr. Løve løber nu over mod antiloperne og skal fange så mange, han kan, inden de når i helle i den anden skov. Legen fortsætter, indtil der kun er én antilope tilbage. Denne bliver nu hr. Løve, og legen starter forfra.

PIGE PÅ MARKED I GHANA
Foto: IDA SKIELBOE, NATIONALMUSEET

CAPE COAST, EN BY I GHANA VED GUINEABUGTEN
Foto: ERIK LEVES KRISTENSEN, WWW.FLICKR.COM

ANGEL MIN MOR KALDER MIG ENGEL GHANA

Angel er fem år. Angel er en glad pige. Hun bor i en by, som hedder Cape Coast i Ghana. Ghana er et land, som ligger i Vestafrika, og det er et meget stort land. Hvis man tog Danmark og lagde det ned oven på Ghana, kunne det næsten ligge der fem gange.

Kan I finde Ghana på kortet over Afrika på side 9?

Byen, som Angel bor i, ligger ud til et stort hav, som hedder Atlanterhavet. Angel kan godt lide at bo ved havet. Der er en lang strand, hvorfra man kan høre bølgerne. Og så er der altid en dejlig brise af kølig vind, som kommer fra havet. I Angels land Ghana er der meget varmt, og solen skinner næsten altid. Derfor er det rart, når vinden blæser. Så føles det ikke så varmt. Når solen skinner, bliver sandet brændende varmt. Har man bare fødder, skal man nærmest hoppe rundt for ikke at brænde tæerne i det varme sand.

I Ghana er der ikke noget, der hedder vinter eller sommer. Det er altid varmt. I stedet er der noget, der hedder regntid. I regntiden regner det næsten hver eneste dag. Nogle gange regner det så meget, at man ikke kan komme i skole, fordi der er så meget vand på vejene, at de går i stykker, fordi de bliver oversvømmet. Når det sker, så skal man blive hjemme fra skole. Det synes Angel er rigtig ærgerligt, for Angel elsker at gå i skole.

Selvom Angel kun er fem år, skal hun alligevel i skole. Den skole, Angel går i, er ikke lige så svær som de store børns skole. Børnene i Angels skole må også lege mere, end de store børn må. Men Angel skal stadig lære alfabetet og at regne. Det, Angel allerbedst kan lide ved at gå i skole, er, når der bliver fortalt historier. Det gør lærerne hver dag. Angels lærer er en kvinde, som Angel og de andre børn kalder Madam. Det er altid Madam, der starter historiefortællingen: "Historie, historie!", siger Madam, og så svarer alle børnene: "histooooorie", for så ved de, at nu skal de høre en spændende historie. "Der var engang...",

begynder Madam, og så svarer børnene: "... engang, engang", "... en lille dreng, som ikke kunne finde ud af at stå op om morgenen", siger Madam så, og børnene svarer i kor: "Ahaaa, en lille dreng". Nu ved børnene, hvad historien skal handle om, og så kan den gå rigtigt i gang.

Når skoledagen er slut, har Angel ikke rigtig fri. Angel skal ligesom mange andre børn i Ghana ud og tjene penge. Hun skal hjælpe sin mor med at skaffe penge til mad, tøj, skolebøger og meget andet. Angel bliver hentet af sin storesøster, og så går de sammen ned i byen for at sælge slik og ting. Angels storesøster Blessing går med en stor balje på hovedet. Den er fyldt med lysegule og lyserøde kiks, som de kan sælge og få lidt penge for. Sådant bruger Blessing og Angel hele eftermiddagen. På gaden møder de en masse andre børn. Nogle sælger små poser med vand til at drikke, andre sælger skrællede appelsiner. Der er også mange, som hjælper til i de mange små butikker eller kiosker, som findes overalt i byen. Herfra sælges alt fra tyggegummi og vaskepulver til aviser.

Angel løber hen og tager en gammel kvinde i hånden: "Vær sød, Madam, køb lidt slik", siger hun til kvinden. Kvinden smiler og tager slikket i hånden, mens hun lader to små mønter dumpe ned i hånden på Angel. Angel kan godt lide at holde mønterne; de ligger koldt i hendes hånd. Hendes storesøster klapper hende på det flettede hår og smiler. Hun siger, at det er tid til at gå hjem og spise.

Da de kommer hjem, har deres bedstemor lavet jollof-ris og stegt kylling. Jollof-ris er ris, som er kogt med tomat sauce og chili. Angel synes, det smager allerbedst med fisk, men det er også godt med stegt kylling. Når de har spist, går pigerne ind til deres mor med pengene fra dagens sliksalg. Blessing tømmer den lille pung, og Angel fisker de to sølv mønter op af lommen og smider dem stolt i bunken. Mor smiler og lægger sine hænder på Angels kinder: "Tak, min lille Engel". Angel betyder nemlig engel på engelsk, som er det sprog, man taler i Ghana. Blessings navn betyder velsignelse. Pigerne er det bedste, hun har.

Derhjemme har både Angel og Blessing mange pligter. Selvom Angel kun er 5 år, skal hun hjælpe til. Hun hjælper med tøjvask, rengøring og madlavning og så med at tjene penge nede i byen. I Ghana er det helt almindeligt, at piger hjælper deres mødre og bedstemødre med alt det, der skal gøres derhjemme. Angel har også en storebror, men modsat Blessing og Angel skal han ikke hjælpe til. Det gør drenge ikke i Ghana. Til gengæld mener mange, at det er godt, at piger som Angel hjælper til. På den

måde kan de lære, hvad de skal gøre, når de engang selv bliver voksne og skal passe deres eget hus. I Ghana er der stor forskel på, hvad man mener, at drenge og piger skal lære. Men de skal alle i skole.

Mens Angel og Blessing hjælper til hjemme, er deres storebror ude at lege med de andre drenge. Angels storebror hedder Kofi. Han elsker at spille fodbold. De spiller på den støvede røde jord, som er i gaderne. Det støver, når de sparker til bolden. Den bold, Kofi og de andre drenge spiller med, har de selv lavet. Bolden er det bedste, Kofi ved. Han er næsten 11 år og synes selv, at han er ved at blive for stor til legetøj. Men da han var mindre, lavede han ligesom alle de andre drenge en masse legetøj selv. Gamle papkasser, plasticflasker og dåser kunne let laves til legetøjsbiler med hjul af kapsler fra sodavandsflasker. Kofi har også lavet mange drager ud af plasticposer og sejlgarn. Når vinden kommer ind i posen, flyver den op i luften, og så er det med at holde godt fat i snoren, så den ikke flyver væk. Pigerne laver også legetøj. Angel og Blessing elsker at hoppe i elastik sammen med de andre piger. De har selv lavet den lange elastik ved at binde en masse små elastikker sammen. Elastikkerne har de fundet rundt omkring i byen og på standen.

Angel er glad for sin storesøster. Hun er hendes bedste ven. Selvom de nogle gange kan komme op og skændes, når de leger, bliver de altid gode venner igen. Om aftenen leger de tit sammen, efter de har spist. Angel kan bedst lide at lege, at hun er en dygtig læge. Så er Blessing hendes patient, som er meget syg. Så mærker hun på Blessings pande og lytter til hendes lunger, når hun trækker vejret dybt. Angel vil gerne være en rigtig læge engang og hjælpe mennesker, som er rigtigt syge, til at blive raske. Når hun leger læge med Blessing, forestiller hun sig, at hun faktisk allerede er en rigtig læge.

Når Blessing og Angel har spist og lavet lektier, og hjulpet med at vaske op og leget, så er dagen gået. Og når det er aften, falder de begge trætte omkuld og sover tungt. Angel deler værelse med sin storesøster. Det er hun meget glad for, og hun kunne ikke forestille sig at have sit eget værelse. Hun vil meget hellere bo sammen med sin storesøster Blessing.

AKTIVITETER

EVENTYR-REMSEN

Lær børnene remsen, som lyder:

VOKSEN: "Historie, historie!"

BØRN: "Histoorie!"

VOKSEN: "Der var engang..."

BØRN: "... engang, engang"

VOKSEN: "... for længe siden, den gang hvor folk stadig boede i små hytter"

BØRN: "ahh, i hytter!"

VOKSEN: "Ja, I ved, sådan nogle hytter, som man byggede af ler, og hvor man satte strå fast som tag."

Den voksne kan nu lade historien begynde:

ET AFRIKANSK EVENTYR

Naana Sankofa – Eventyret om drengen ved havet

Der var engang for længe siden, dengang hvor folk stadig boede i små hytter, I ved sådan nogle, som man byggede af ler, og hvorpå man satte strå fast som tag. Dengang, hvor man ikke havde noget køkken, men man lavede mad udenfor, over et lille ildsted, og hvor man fik rigtig mange børn. Dengang levede der i Afrika en lille dreng, som hed Naana, han levede netop i sådan en hytte som beskrevet lige før, den var ikke så stor, men han boede der alligevel sammen med sine seks søskende.

En dag skulle de alle syv sammen ud og lede efter brænde til aftenens bål. Det gjorde man bedst på stranden, her var der ofte skyllet træ op langs kysten, især efter de store storme, når havet havde været vildt, og store skibe langt ude i evigheden var blevet slået i stykker. De blev til det brænde, som Naana sammen med sine søskende samlede på stranden, og hvis gløders varme de senere lavede aftensmad over. Netop denne dag havde en af disse storme hærget strandens ellers så stille, hvide sand. Palmerne, som normalt stod dovent og svajede i vinden, så netop på denne her dag ud, som om de var blevet forskrækkede. Hvert et palmeblad strittede, og børnene så tydeligt, at der var noget i gære.

Naana syntes, at stranden var allermest spændende morgenen efter en storm, sandet var fyldt med ting og sager, som han samlede. Der var flasker og glas i klare, grønne farver, noget var skarpt endnu,

andet havde ligget på havets bund i så mange dage og så mange nætter, at dets kanter var blevet slebet helt bløde af bølgernes salte tunger. Han samlede det i et lille net, som han havde om skulderen, her lå det og trykkede sig ved siden af alt det tørre træ.

Han så et stykke, der lå i vandkanten. De måtte ikke gå ned til vandet, det vidste han godt. Tidevandet kunne komme, og hans mor havde altid sagt, at havets luner ikke var til at spøge med. Alligevel havde hans blik fæstnet sig på det lille stykke glas, der glimtede let i solen i takt med bølgernes vuggen. Det var blå. Han havde ikke set blå glas før.

Efter et stykke tid kiggede han sig omkring, ingen af hans søskende var i nærheden. De små piger var gået længere ned ad stranden og var kun at se som små sorte prikker, og drengene var løbet længere ind blandt palmetræerne. Naana vendte sig mod det lille stykke glas. Vandet havde taget det og ført det længere ud nu. Han lagde sit net på stranden, tog sine shorts af og trippede forsigtigt ud gennem det hvide skum, der lå i vandkanten. Vandet var dejligt koldt om hans fødder, og han begravede sine tæer i sandet, det føltes rart. Det blå stykke glas flød mod vandets overflade, og han greb efter det i vandet. Idet hans fingre lukkede sig om glasset, skete der noget sært.

Pludselig blev alting omkring ham blå, og han blev helt våd. Der var lyst hele vejen omkring ham, men alligevel havde han det, som om han var indhyllet i mørke. Det var, som om han sad nede i et kæmpe glas med vand, og nogen havde sat solen lige på den anden side af glasset, han vidste, at den var der, men han kunne ikke længere se den eller mærke dens varme.

Oppe på stranden var alle Naanas søskende kommet tilbage og havde fundet Naanas net med brænde og hans shorts liggende efterladt uden et spor af Naana. De små piger græd, og de store drenge undrede sig, de kunne ikke forstå, hvad der havde taget Naana. Det ene øjeblik havde de set ham stå i vandkanten, og det næste var han pist forsvundet uden en lyd.

De ledte og ledte, langt nede ad stranden og dybt inde i skoven, men han var ingen steder at finde. Til sidst måtte de gå tilbage til landsbyen, det var ikke til nogen nytte at lede videre, efter det

var blevet mørkt. Kun hvis månen skinnede, kunne man se noget på stranden, og der var ingen måne den nat. Deres mor græd, da børnene fortalte om den mystiske hændelse, og deres far råbte ud i natten. De var ulykkelige over ikke at vide, hvor deres lille Naana var.

Hver dag fra denne dag ledte de efter ham, hver dag fra denne dag råbte de hans navn højt i skoven og på stranden, og hver dag fra denne dag håbede de på at komme til at se ham igen. Men som tiden gik, holdt de op med at råbe, og de holdt op med at lede. Dagene gik, og tidens gang forandrede tingene omkring dem, som tid nu engang forandrer ting. Siden Naana forsvandt, var regnen blevet borte, og verden omkring landsbyen var blevet knasende tør. Månen skinnede ikke længere så klart, som den havde gjort det før, og der havde ikke været en eneste storm siden den dag, Naana forsvandt. Selv moderens tårer tørrede ud, og som dagene gik, holdt hun op med at græde.

En dag, da solen brændte ekstra stærkt, og Naanas søskende var ude for at lede efter vand til landsbyen, mødte de en ung mand. Han var høj og slank, med brede skuldre og vise øjne. Det eneste tøj, han havde på, var en grønt klæde om livet, og fra klædet hang der muslingeskaller i noget, der lignede et tyndt fiskenet bundet af guld. I en tråd fra dette net havde han om halsen et stykke blå glas. Det glimtede i den stærke sol.

"Før mig til jeres landsby, og jeg skal give jer vand", sagde den unge mand, og Naanas søskende førte ham hjem til landsbyen. Her blev de mødt af forundrede blikke. Manden gik imellem de små hytter, og fra hver en døråbning stak folkene nysgerrigt hovedet ud. Ingen havde set ham før, og ingen havde før set en mand klædt sådan. Da den unge mand nåede Naanas families hytte, stoppede han op. Bag ham stod hele landsbyen. "Jeg kommer med vandet", sagde han højt. Naanas forældre kom ud af hytten, og moderen kiggede længe ind i den unge mands vise øjne. Da så hun drengen i manden, og hun omfavnede ham. Hun græd igen, denne gang af glæde, og den unge mand smilede og vendte sig mod sine søskende. "Kæreste venner, jeg er jeres Naana, kender I mig slet ikke længere?" Hans søskende så, at det var Naana, og lo, og sådan stod de længe og omfavnede hinanden alle sammen.

"Den dag på stranden fandt jeg dette stykke glas, og da jeg rakte ned efter det, blev jeg ført bort, ned under havet. Der har jeg levet i alle disse år, sammen med havfolk og søens væsner. De har lært mig, hvordan jeg trækker vejret under vandet, og sammen har vi styret bølgernes gang. Nu er jeg kommet tilbage til jer for at lære jer, hvordan man lever under havet". Naana talte højt, ikke længere til sin familie, men til hele landsbyen. "I nat kommer stormen, og regnen vil vende tilbage". Alle folkene jublede højt og dansede på stedet, nu skulle alt, der havde været tørt, endelig blive frodigt igen. "Denne gang er det anderledes, denne gang vil regnen ikke stoppe igen. Det vil regne fra himlen, til havene stiger, og jorden er dækket af vand". Jublen lagde sig, og dansen stoppede, men Naana kiggede roligt på sin mor". Nu lærer jeg jer, hvad havfolkene og søens væsner har lært mig, så vi sammen kan leve i havets dyb". Naana lærte nu landsbyens folk at trække vejret under vandet, og da regnen kom, holdt den rigtig nok ikke op igen, før hele jorden var dækket af vand. Fra den dag af forlod Naana aldrig sin familie igen, og sammen levede de med havets dyr blandt undersøiske palmetræer i lang, lang tid.

MARKEDSPLADSEN

Lad børnene lave en markedsplads i børnehaven, hvor de sælger, hvad de kan finde af legetøj og andre ting i børnehaven. Lav pengesedler af papir, og prøv at sætte pris på tingene sammen med børnene. Lad derefter børnene selv definere en pris for tingene, som de sælger og tjener penge på.

JOLLOF-RICE OPSKRIFT

Palmeolie eller anden olie

1 løg

1 dåse flåede tomater

Lidt chilipulver

1 dåse tomatpuré

1 hønsebouillonterning i 3 dl varmt vand

1 tsk garam marsala-krydderi

250 g tomater

1 aubergine

1 dl ris

- Løgene svitses i olien sammen med flåede, hakkede tomater og chili. Tilsæt tomatpuré, og lad det simre i 15 minutter.
- Herefter tilsættes bouillonterning, marsala-krydderi, og retten simrer yderligere et kvarters tid.
- Tilsæt nu tomater og auberginer delt i kvarte, og lad dem koge med i ca. 20 min.
- Tilsæt risen, der simrer i væden i ca. en halv time under låg.

DIXON ELSKER FODBOLD SYDAFRIKA

Dixon er en dreng på 5 år. Han bor i et land, der hedder Sydafrika. Sydafrika er det land i Afrika, som ligger længst væk fra Danmark.

Prøv, om I kan finde Sydafrika på kortet på side 9.

I Sydafrika bor Dixon i en by, der hedder Cape Town. Her bor han med sin mor og far og sine to søskende. Dixon har en tvillingebror, der hedder Jordy, og en storesøster, der hedder Annette. Hun er 8 år. Dixon og Jordy driller tit Annette. Det sjoveste, Dixon og Jordy ved, er at slippe Annettes kaniner ud af buret, så hun må fare rundt i haven for at fange dem igen. Dixons familie har også en hund. Den er sød og meget kælen. Men når der kommer fremmede, så gør den højt. Dixons far siger, at de har den for at holde tyve væk. Dixon synes, at de voksne taler meget om tyve, men selv har han aldrig set en tyv. Han tænker tit på, hvordan en tyv mon ser ud, og på, hvorfor de voksne er så bange for tyve.

Faktisk har Dixon også en storebror. Han hedder Piet og er 21 år. Piet bor ikke hjemme længere. Han flyttede hjemmefra, inden Dixon og Jordy blev født. Nogle rige mænd fra et fremmed land havde hørt, at Piet var rigtig dygtig til at spille fodbold. Meget dygtigere end andre drenge. De tog Piet med til deres land, så han kunne spille fodbold hele tiden. Dixon ved, at Piet tjener rigtig mange penge, fordi han er så god til fodbold. Mange af pengene sender han hjem, så Dixon, Jordy og resten af familien kan bo i et godt hus. De kan også få mad og tøj og gå i skole, fordi Piet er så god. Dixon har et billede af Piet ved sin seng. Piet ser glad ud på billedet, og han har en flot fodboldtrøje på. Piet har skrevet sin autograf på billedet og sendt det til Dixon. Dixon passer godt på billedet. Han tænker tit på sin storebror, der bor langt væk, og som han sjældent ser.

Dixon ved godt, at det er, fordi storebror Piet tjener så mange penge, at de ikke er en fattig familie. Mor siger tit, at de

DRENG PÅ GADEN I LANGA, CAPE TOWN

FOTO: DIETMAR TEMPS, WWW.FLICKR.COM

er heldige, fordi storebror Piet er så god til at spille fodbold: "Ellers var der hverken råd til rent vand eller bobotie", siger hun. Bobotie er mors livret. Det er en slags lasagne. Dixon kan også godt lide bobotie, og de får tit bobotie til aftensmad.

Dixons bedste legekammerat hedder Marten. Han har også en voksen storebror ligesom Dixon. Martens storebror bor stadig hjemme hos sin far og mor, selvom han er voksen. Det er, fordi han ikke kan finde noget arbejde, siger Marten. Dixon kan huske, da han mødte Marten første gang. Marten kom med sin mor og far, og Dixon forstod slet ikke, hvad de sagde, når de talte sammen. Dixon og Marten talte nemlig to forskellige sprog. Selvom Dixon og Marten ikke forstod hinanden, blev de alligevel bedste venner. I dag taler de begge to samme sprog. Det er et sprog, som hedder afrikaans. Dixon synes, det er ret smart, at man kan tale det samme sprog, så man kan forstå hinanden. Selvom Dixon og Jordy kun er 5 år gamle, går de allerede i skole. Det har de gjort, siden de var 4 år gamle. De går i skole med en masse andre børn. Børnene ser alle sammen meget forskellige ud. Nogle har mørkebrun hud, brune øjne og krøller, ligesom Dixon og Jordy har. Andre har sort, glat hår, smalle øjne og er lysebrune i huden. Og så er der dem, der ligner Marten, med lys hud, blå øjne og hvidt, glat hår. For mange år siden rejste mange hvide mennesker fra Holland til Afrika for at bo. Martens tiptipoldefar kom fra Holland. Derfor har Marten lys hud og lyst hår. Dixons familie kommer fra Afrika, og derfor er han mørkebrun i huden og har sort hår. Engang måtte børn med forskellig hudfarve ikke lege sammen. De måtte heller ikke sidde på den samme bænk i parken eller gå i den samme skole. Det må de heldigvis i dag, og Marten og Dixon elsker at lege sammen.

Dixon og hans bror Jordy har meget legetøj på deres værelse. Noget af det har deres forældre købt i legetøjsforretninger. Det meste af deres legetøj er dog noget, de selv har lavet. For eksempel har Dixon selv lavet et lille skib, der kan flyde på vandet ligesom et rigtigt skib. Skibet har Dixon snittet i træ og bagefter sat et segl af hvidt stof på. Skibet er Dixons yndlingslegetøj. Det kan sejle i vandpytter, når det har regnet. I Sydafrika kan det regne meget i lang tid. Så lægger der sig store vandpytter ude i haven, hvor Dixon kan sejle med sit skib.

Dixon og Jordy har mere legetøj end de fleste andre børn ovre i skolen. Det er kun Marten, som også har legetøj fra legetøjsbutikker. De andre børn har legetøj, som de selv har lavet. Dixon ved godt, at det er, fordi de andre børns forældre ikke har så mange penge. Nogle gange tænker Dixon over, hvad de andre børn mon synes om, at han har mere legetøj end dem. Dixon tænker på, om de andre børn måske synes, det er snyd, at han har mere legetøj, end de har. Derfor tager han kun de ting, han selv har lavet, med i skole.

Dixon håber på, at han engang bliver lige så god til fodbold som storebror Piet. Han øver sig hver dag sammen med Jordy, Marten og de andre børn i skolen. Dixon havde engang en rigtig fodbold med luft i. Den havde han fået af storebror Piet. Men den blev ødelagt på en skarp sten, og derfor spiller Dixon og de andre børn ikke længere med fodbolde med luft i. De går for nemt i stykker. En fodbold lavet ud af gamle plastikposer og snor er derimod meget mere holdbar.

Dixon har en god fantasi, og han dagdrømmer tit om, at han bliver en berømt fodboldspiller, når han bliver stor. Han forestiller sig, at han løber på fodboldbanen inde på et kæmpe fodboldstadion. Rundt om ham klapper og hepper mange tusinde mennesker på ham, fordi han lige har scoret et mål.

AKTIVITETER

SÅDAN SER VI UD

- Hvert barn får udleveret et stykke papir. Parvis aftegner børnene hinanden. Tegningerne hænges op. Børnene kan forsøge at gætte, hvem der er hvem, uden at tegneren røber noget.
- Tal med børnene om, hvilke forskelle og ligheder der kan være på vores udseende: kropsstørrelse, hår, hudfarve, briller, tøj (kjoler eller bukser) osv.

OPSKRIFT PÅ FODBOLD

- Find nogle brugte plastikposer; gerne de tynde, man kan få hos grønthandleren. Krøl dem sammen som en kugle, og saml dem til en bold af en god størrelse. Bind snor som et net rundt om den store plastikposekugle.

TINGENES FORTÆLLING

- Børnene skal forestille sig, at de kun har et eneste stykke legetøj. Hvilket et skulle det så være? Bed børnene medbringe dette stykke legetøj, som har særlig betydning for dem.
- Få børnene til at forestille sig, at de fortæller om deres legetøj til et barn, der bor i Afrika, og som måske aldrig har set sådan noget legetøj før.

- Derefter tegner børnene en tegning af og om deres legetøj. Efterfølgende kan I lave en udstilling med tegningerne og legetøjet.

VENSKAB

- Tal med børnene om, hvordan man er en god ven. Har børnene en god ven? Hvordan bliver man en god ven?

AFRIKAANS

Hør et eksempel på sproget afrikaans:

[YOUTU.BE/OF6TLUCT4TW](https://youtu.be/OF6TLUCT4TW)

BOBOTIE OPSKRIFT TIL 6 PERSONER

Ingredienser

2 mellemstore løg, 2 faste store madæbler, 75 g rosiner
(kan erstattes med friske druer 3-4 gange mængden, red.)
50 g smør eller olie (evt. mindre, red.), ca. 2 spsk karry,
800 g hakket lammekød, 2 dl bouillon, 1-2 spsk citronsaft, 3-4 spsk
sød mangochutney, 75 g smuttede mandler

Fyld

- 2 skiver franskbrød, fri for skorper (udblødt i mælk, red.)
- 3 dl mælk eller fløde
- 3 æg
- persille

Fremgangsmåde

Hak løgene, og svits dem. Tilsæt æbler i tern, og svits i kort tid. Tilsæt rosiner og karry, og sluk efter 2 min. Brun lammekødet, tilsæt bouillon, og kog i 10-15 min. Hak mandlerne, og bland dem i med mangochutney, citronsaft, salt og peber.

Fyld

Pisk æg og mælk sammen. Tilsæt det udblødte franskbrød. I et smurt fad lægges skiftevis kød og æggeblanding som i lasagne. Sidste lag skal være æggeblanding. Pynt med hele mandler. Bages nederst i en 200° varm ovn i ca. 45 min. Drys med persille.

[WWW.IDENYT.DK/MADOPSKRIFTER/HOVEDRET/
BOBOTIE---SYDAFRIKANSK-RET-25987](http://WWW.IDENYT.DK/MADOPSKRIFTER/HOVEDRET/BOBOTIE---SYDAFRIKANSK-RET-25987)

SAITOTI MASAIKRIGEREN MASAI

På Afrikas østside ligger to store lande, som hedder Kenya og Tanzania. Danmark ville faktisk kunne ligge inde i Kenya 14 gange og inde i Tanzania 22 gange. Så store er de to lande!

Kan I finde Kenya og Tanzania på kortet på side 9?

I Kenya og Tanzania bor der en masse forskellige mennesker, som alle tilhører forskellige stammer. En stamme er lidt ligesom en meget stor familie, hvor folk taler det samme sprog, men har sine egne regler for, hvordan man skal opføre sig. Masai er navnet på et stammefolk, der lever i Kenya og Tanzania. Masaierne bor på savannen. På savannen kan der være meget varmt. Græsset, der gror på savannen, er det meste af året helt tørt og gult, især når det ikke har regnet i lang tid.

I tørtiden kan der være meget langt mellem vandhullerne ude på savannen. Vandhullerne kommer, når det har regnet meget. Det er en slags kæmpestore vandpytter, som siver ned i jorden og lægger sig som sådan nogle underjordiske vandlommer. Vandet i vandhullerne er mere rent end det vand, som flyder i floder og åer.

Vandhullerne er meget vigtige for masaierne. Uden vand kan man ikke leve. Vand er livsnødvendigt for masaierne. Så derfor ligger masaiernes landsbyer ofte tæt på, hvor der er vandhuller.

Saitoti er en dreng, og han er masai. Saitoti er en glad dreng, han har mange kammerater, og han er god til mange ting. Han er god til at hoppe højt, han er også god til at løbe hurtigt, og så er han rigtig god til at finde på sjove lege og til at fortælle historier.

Saitotis far er lige så gammel, som hvis han havde været Saitotis bedstefar. Men Saitotis mor er ung. Saitoti kalder ikke kun sin egen mor for mor. For Saitoti har mange mødre. Hans far har nemlig fem koner på samme tid. Derfor har Saitoti også rigtig mange brødre og søstre.

MASAI MARA, STAMMEFOLK I KENYA
Foto: DYLAN WALTERS, WWW.FLICKR.COM

Saitotis bedstefar er tudsegammel. Han er pukkelrygget, og har meget tynde ben. Saitotis bedstefar er god til at fortælle spændende historier fra gamle dage. Især historien om "Den modige dreng" elsker Saitoti at få fortalt. Den handler om en dreng, som ikke var bange for noget. Derfor blev han kaldt Den Modige af de andre børn.

En dag, hvor Den Modige og hans kammerater gik en tur på savannen, så de et næsehorn, der lå og sov bag en busk. Den Modige tog en lille hvid sten i hånden og sagde: "Jeg kan godt lægge stenen på næsehornet, uden det vågner". De andre drenge så forskrækket på ham. De troede ikke deres egne ører. Et næsehorn er et meget farligt dyr. Når den bliver vred, skal man holde sig langt væk, for ellers kan man risikere at blive trampet ned. Den Modige nikkede og kiggede alvorligt på drengene: "Tror I ikke, jeg tør?", spurgte han. Drengene kiggede tvivlsomt på hinanden, men nikkede så.

Den Modige listede over til busken og sneg sig ind på næsehornet bagfra. Han tog nogle forsigtige skridt hen imod næsehornet. For at busken ikke skulle rasle for meget, strøg han forsigtigt grenene til side, mens han langsomt nærmede sig det snorkende dyr. Den Modige lagde den lille hvide sten på næsehornets bagdel og gik baglæns væk fra dyret, mens han holdt godt øje med det. Da han kom om på den anden side af busken, løb han i fuld fart tilbage til drengene. "Nå, hvad siger I så!", sagde han forpustet, mens drengene klappede ham på skulderen. "Nu er det jeres tur!", sagde han og prikkede til den mindste dreng, der hurtigt gemte sig bag sin storebror. Storebroren tog en dyb indånding og sagde så: "Jeg tør godt!".

Han sneg sig over til busken og kom langsomt tættere og tættere på det snorkende næsehorn. Forsigtigt fik han lagt sten nummer to på dens bagdel. Næsehornet rørte sig ikke det mindste. Så løb han tilbage til de andre drenge.

Snart havde alle drengene lagt en sten på næsehornet, og nu kom turen til den mindste dreng. Efter at have set de andre drenge gøre det, løb også han stille over savannen og hen til busken, hvor næsehornet lå. Da han kom helt tæt på næsehornet,

satte en lille fugl sig på dets ryg. Næsehornet viftede med halen. Halen strøg hen over den støvede jord, og der hvirvlede støv op i hovedet på den mindste dreng. Støvet satte sig i øjnene, i ørerne og i næseborene, og pludselig nøs den lille dreng! Han kunne slet ikke holde det inde. "Atjuv"! Med det samme løftede næsehornet sit store hoved og drejede de lange ører i drengens retning.

På den anden side af busken så de andre drenge til, mens næsehornet kom på benene. Den lille dreng så lillebitte ud ved siden af det store dyr. Han havde stadig støv i øjnene, og han kunne ikke se en pind. Næsehornet prustede. Den Modige og de andre drenge spurtede af sted og var allerede løbet langt væk. De eneste, der stod tilbage, var den lille dreng og hans storebror. Storebrorens hjerte hamrede af skræk. Alligevel løb han alt, hvad remmer og tøj kunne holde, over til busken og greb fat i sin lillebror, der stod stivnet foran det rasende dyr. Storebroren løb af sted med sin lillebror i hånden. Næsehornet satte efter dem i fuld fart. Det store dyrs klove buldrede mod den støvede jord, der hvirvlede op i en enorm støvsky bag det.

Storebroren løb alt, hvad han kunne, med sin bror i hånden. I sidste øjeblik skiftede storebroren retning. Næsehornet, der næsten havde indhentet dem, havde alt for meget fart på og kunne hverken stoppe eller dreje. Det fortsatte bare lige ud i høj fart og forsvandt langt ud på savannen. Forpustede og helt stille stod de to drenge og holdt om hinanden, mens de så det store dyr forsvinde ud i horisonten.

Da de to brødre kom tilbage til landsbyen, kom deres mor løbende. "Vi troede aldrig, vi skulle se jer igen", sagde hun og knugede sine drenge tæt ind til sig. Den lille dreng fortalte sin mor, hvad der var sket. "Hvor er du modig og klog!", sagde hun til storebroren. "Du gjorde præcis det rigtige", sagde hun og krammede ham. "Et næsehorn kan kun løbe i en retning", sagde hun og strøg ham over håret. Lige siden den dag og resten af hans liv blev storebroren kaldt Den Modige og Kloge.

Saitoti er ikke så gammel. Saitoti ved faktisk ikke præcis, hvor gammel han er, men det er han egentlig også lidt ligeglad med. Han ved bare, at han er gammel nok. Saitoti er nemlig gammel nok til at passe på familiens køer, når de skal ud og spise græsset på savannen.

Da Saitoti tabte sin første mælketand, sagde hans mor: "Nu er du gammel nok". Og så fik Saitoti en lang, flot trækæp. Kæppen skulle han bruge til at daske køerne bagi med, hvis de gik den forkerte vej ude på savannen. Saitoti så, at de store drenge også brugte kæppen som en slags stok til at stå og hvile sig op ad, når de holdt øje med køerne. Så det gjorde Saitoti også. Han stillede sig på det ene ben og lænede sig op ad stokken, ligesom de store drenge. Pludselig knækkede den med en hul lyd, og Saitoti faldt lige ned på numsen. De andre børn grinede højt. Det gjorde lidt ondt, og tårerne pressede sig på. Men Saitoti ømmede sig ikke det mindste. Han ville for alt i verden ikke vise de andre, hvor ondt det gjorde. Når man, som Saitoti, drømmer om at blive en stor, stærk kriger, så nytter det ikke noget, at man begynder at græde. Så må man være sej, lige meget hvor ondt det gør. Saitoti rejste sig langsomt op igen og børstede støvet af sit rød-og-sort-ternede klæde. De andre holdt op med at grine, da han kiggede på dem med et selvsikkert blik.

Saitoti kan huske første dag, han fik lov til at følges med de store drenge ud på savannen med alle køerne. De hjalp hinanden med at holde øje med køerne. Da drengene havde fundet et godt sted til køerne, satte de sig i skyggen af nogle baobab-træer og talte. De store drenge fortalte vittigheder og grinede. Nogle gange sagde de noget, som Saitoti var for lille til at forstå. Men han kan huske, at de talte om biler; hvor hurtigt en bil kan køre på savannen og sådan noget. En af drengene sagde, at en bil kan køre hurtigere, end en gepard kan løbe. Det lød helt vildt i Saitotis ører.

De andre børn i landsbyen synes, Saitoti er sjov. Han siger altid en masse sjove ting, som han har hørt fra de store drenge. Han er god til at huske, hvad drengene snakker om under baobab-træerne. En gang kom han til at sige noget, han ikke skulle have sagt. Saitoti havde hørt en af de store drenge fortælle en sjov historie om en masai fra landsbyen. Saitoti troede bare, det var en vittighed, men det viste sig, at det faktisk var en sand historie. Og så fik Saitoti ballade. Han blev skældt ud og fik smæk bagi af sin mor, fordi hun mente, ”han havde løbet med rygter”. Det er strengt forbudt for masaiere at sprede rygter og tale grimt om andre. Hvis andre masaiere finder ud af, at man har spredt dårlige rygter om nogen, så kan de godt finde på at slå en. I værste tilfælde vil de aldrig tale med en igen. Så selvom det gjorde ondt i numsen, da Saitoti fik smæk, så ved han den dag i dag, at man aldrig skal tale grimt om andre.

Ligesom alle andre masai-drenge drømmer Saitoti om at blive kriger, når han bliver stor. På masai-sprog hedder en kriger moraan. For at blive moraan, så er det vigtigt, at man hele sit liv viser, at man er stærk, og at man kan klare mange udfordringer. Den sværeste og største udfordring, masai-drengene skal klare, er løvejagten.

Når drengene næsten er voksne mænd, skal de på løvejagt. På sådan en jagt må man kun jage hanløverne, ikke hunløverne. Hunløver, mener masaierne, er vigtige for livet på savannen, fordi det er dem, der føder ungerne. Så derfor er det kun de store hanløver, masaierne jager. Sådan en løvejagt kan tage mange timer, måske endda flere dage, og det er meget, meget farligt.

Løver er kloge og stærke, og så kan de løbe meget hurtigere end mennesker. Lige meget hvor hurtigt man løber, kan man ikke fange en løve. Men hvis man gør løven så vred, at den selv beslutter sig for at gå til angreb, så er det nemmere at få ram på den. Derfor går masaierne rundt med sådan nogle stokke med raslebjælder på, som masaierne ved, gør løven rigtig gal. Selvom masaierne er mange om at jage løven, så kan I nok forestille jer, at man godt kan komme slemt til skade, når man skal kæmpe mod en rigtig gal hanløve.

I gamle dage jagede masaierne løver på egen hånd, altså helt alene ude på savannen. Men i dag er der ikke så mange løver som dengang, så derfor må man kun jage løver, hvis man er flere om det. Til gengæld må man gerne jage strudse på egen hånd i dag. De kan også være farlige og lige så svære at fange som løver.

Efter løvejagten holder man en stor fest, som varer flere dage. Masaierne holder ikke fødselsdag hvert år, ligesom vi gør i Danmark. Men til gengæld holder de en fest, som varer i flere uger, efter den store løvejagt. Til festen fejrer man de modige masai-drenges løvefangst, og man hylder dem som il-barnot, der på masai-sprog betyder "nye krigere". Når masaierne danser til sådan en fest, hopper de højt op i luften.

Især én kriger får særlig meget opmærksomhed til festen, nemlig den stærkeste kriger, som var i direkte kamp med løven. Han bliver kaldt il-melu-aya, som betyder "frygtløs kriger". Han får en masse kram og opmærksomhed fra masai-pigerne, og han får lov til at bære løvens manke på hovedet under hele festen. Manken bliver pyntet af masai-pigerne med perler og røde farver. Efter de mange dages festligheder skal den frygtløse kriger smide manken væk. Det skal han gøre, for ellers kan han ikke kalde sig mis-eyi-eki, som betyder "ham som ingen må drille".

Løvens hale, derimod, må den frygtløse kriger beholde hele sit liv. Saitoti drømmer om at kunne kalde sig il-melu-aya, "den frygtløse kriger", når han bliver voksen.

AKTIVITETER

NÆSEHORNET SOVER

(god som udendørs-aktivitet)

Denne leg minder om den danske leg "Bjørnen sover"

Lad børnene stå i en spredt rundkreds. Udvælg et barn til at være det sovende næsehorn, der lægger sig på knæene og hovedet mellem benene i midten af rundkredsen. Hvert barn har en lille ting i hånden (det kan være en sten, hvis man er udenfor, eller en legoklods, hvis man er indenfor).

Mens næsehornet snorker højt, lister de andre børn sig en efter en hen og lægger klodsen/stenen på det sovende "dyr". På et vilkårligt tidspunkt rejser næsehorns-barnet sig pludselig op - det vrede næsehorn er blevet forstyrret i sin søvn - og farer efter de andre. Det barn, der bliver fanget af næsehornet, skal nu selv være næsehorn i en ny leg.

HOP OP, MASAI!

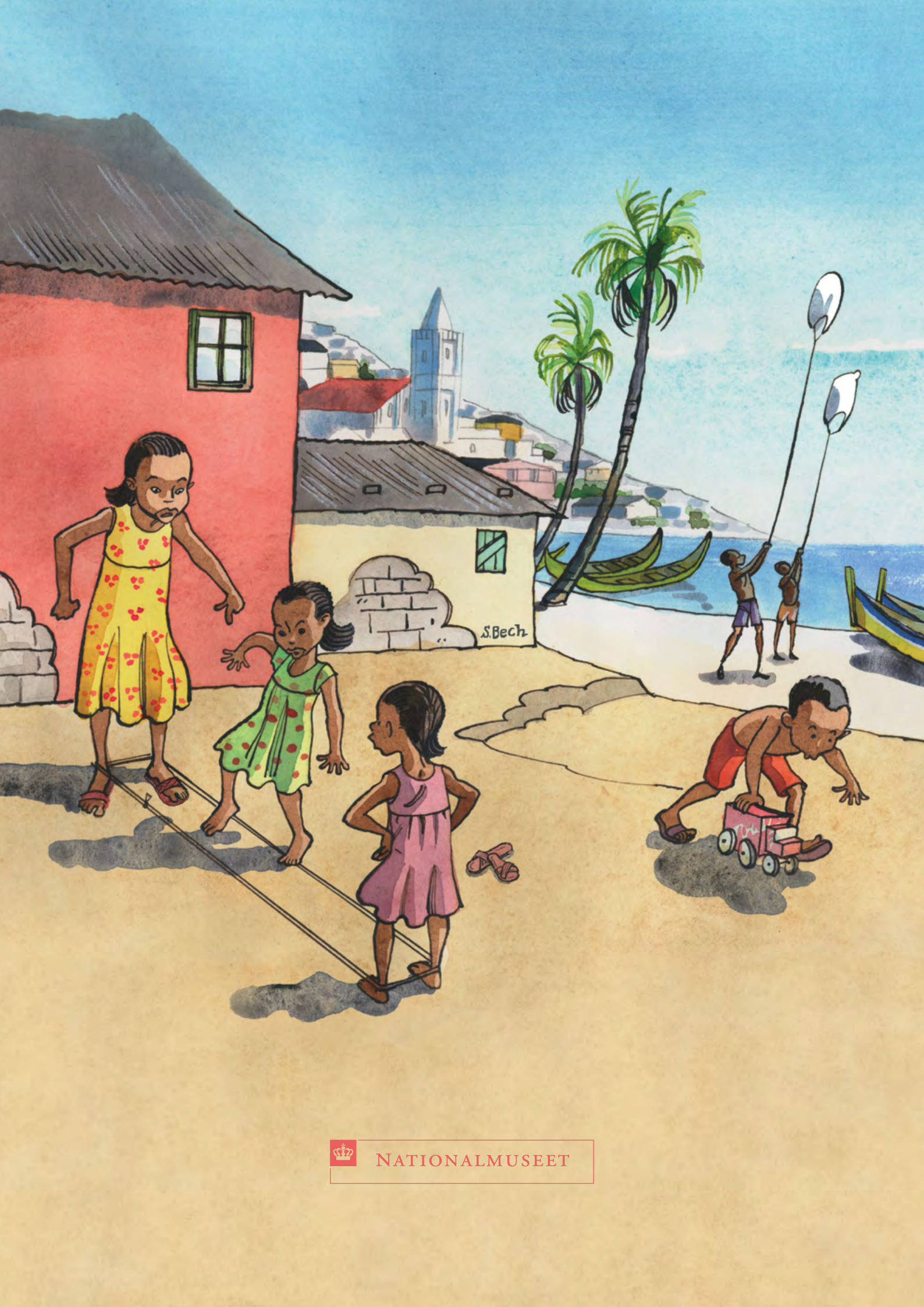
Når man rigtig skal vise sig som masaidreng, så holder man en slags opvisninger til festerne, hvor man konkurrerer om, hvem der kan hoppe højest. Man skal hoppe med samlede ben, og den, der hopper højest op fra jorden, har vundet.

Børnene stiller sig i en række op ad en væg/tavle eller andet. De rækker den ene arm op af væggen, og for enden af hver arm sættes et mærke med kridt eller en tegnestift. Herefter hopper børnene op af væggen og sætter et nyt mærke. Bagefter kan I se, hvem der har hoppet højest.

LØVEHALE-JAGT

I denne her leg skal vi lege, at vi er på løvejagt.

Del børnene op i to halvdele, den ene er masaikrigere, den anden er løver. Løvebørnene har hver et bånd eller et viskestykke siddende i bukserne hængende ned bagpå, og det er nu op til masaikrigerne at forsøge at fange løverne. Den masaikriger, som har samlet flest haler, når jagten er slut, har vundet.

NATIONALMUSEET